

TUIK

Fasiszta puccsnak, provokációnak nevezték az 1953. június 17-i berlini felkelést. Brecht még aznap levelet írt Walter Ulbrichtnak és Otto Grote-wohlnak. Elítélte a demokratikus rend megdöntésére irányuló fegyveres felkelést. Egyfelől. Másfelől azonban követelte: válasszák szét a provokátorok szerepét a munkások jogos követeléseitől. Brecht szolidáris a Német Szocialista Egységpárt vezetőivel. Egyfelől. Másfelől azonnal nekiáll bevégezni — élete utolsó — drámáját, amire 1934 májusa óta készül, amikor Moszkvában megnézte Vah-tangov rendezésében a Gozzi gróf írta Turandot 1000. előadását. „A munkásokat szorongatták, hogy növeljék a termelést, a művészeket, hogy ezt elfogadjassák” — írja Ulbrichthoz intézett és a Neues Deutschlandban is megjelent levelében. — „A művészeknek magas életszínvonalat nyújtot-tak, és ezt igérték a munká-soknak.” A Turandot kezéért pályázóknak találós kérdéseket kell megfejteniük. Brecht Turandotjában a Tuik — értsd: TELLEKT-UELL-IN-ek — arra vállalkoznak, hogy csúrcsavarással tisztára mos-sák a csődbe ment rablőhatal-mat. Az áruló intellektuellek-ről példálózó darabnak már a címe is szentelen: *Turandot avagy a szerecsenmosdatók kongresszusa*. Kigúnyolja ben-

ne az úgynevezett frankfurti iskola nagyságait. Kigúnyolja a weimari köztársaság végét. Bohócilag ábrázolja Hitler ha-talomátvétélét (itt újra földreng az *Arturo Ui*), a műből mégis a júniusi felkelés és a felkelésre felelő értelmiségiek szatírája lett. Oly időszerű, hogy be sem mutatják. Csak Zürichben játsszák (1969. február 5.), odahaza, a Berliner Ensemble csupán a szerző halálát követően, 75. születés-napjára tűzi műsorra (1973. február 10.). Brecht tehát meg-írja a munkáslázadást, csak nem viheti színre. Egyfelől. Másfelől Günther Grass jog-gal készíti el színházi Brecht-gúnyiratát *A plebejusok a fel-kelest próbálják* címmel.

Pénteken végre a Katona József Színház bemutatta Brecht paraboláját, aminek szerencsésen szemtelen fordí-tásával **Eörsi** évek óta hiába házalt. A Turandot maszüle-tett politikai paródiaként vis-selkedik. Politikailag fogékony pillanatban szólaltatják meg a színészek gondolatait. Egy-felől. Másfelől lekeste formai-lag a színházi menetrendet. *Zsambéki nyilvánvalóan új irányba ragadja társulatát*. Nagy formátumú előadásnak indul a Turandot, utóbb elvé-konyodik az élmény. Szabad, okos tekintetű színészek figye-

lik a színpadról a hely-készülő nézőket. Érté-színészek könnyed kihív-fordulnak szembe értelm-publikumukkal. *Khell C* könnyed, takarékos díszle-előadás keret. Úlőalkalm-ságai iparművészeti rem-ek. Az előadás elhagyja *H Eiserlerek* a harmincas é-ben és *Hans Dieter Hos-nak* a bemutatott előadás-alkalmazott dalait. *Sáry L* kísérőzenéje fűszeres, ill-kínai meséhez. Hiányzik a-ban az illúziót megsz-másneműség. Az élénk-ülő előadás azért is les-rasztóvá, mert nem növel-csak ismételt. Egyhangú-rad. Ezerarcúak a színé-*Szabó Mária* pompásan-lemző maszkjait cserél-gyönyörűséget kínáló, mes és kigyakorolt a játék-együttes összehangolt, ő-szokott. Merőben új tech-igénylő terepen fegyelmez-teljesítik a követelmény-ameddig erejükből telik. A-sári kikialtók moduláció-küli beszédmodora lele-hangképző készségük korl-rekedt rikoltozásokat kap. A szellemes játékkoreogr-is csak a testi teljesítőké-ség határáig terjedhe-Nemcsak a külső, a bels-alakító — technika is k-itt és csak remélhető, ho-Turandot előadása új feje-nyit a Katona József Szí-történetében.

M. G.